
feeni s

UUTISKIRJE N°02 - LOKAKUU 2020
6.10.2020

Pelastuslaitosten
kumppanuusverkosto

Toimiva vuorovaikutus ja aito yhteistyö on edellytys pelastustoimen kehitykselle

Pekka Tähtinen
Pelastusjohtajien
puheenjohtaja
Pelastusjohtaja
Satakunnan
pelastuslaitos

.....
 “Maailmaan mahtuu mielipiteitä - jyrkkiäkin, mutta ainoastaan avoimella ja toimivalla kommunikaatiolla voimme luoda aitoa yhteistyötä sekä vaikuttaa toimialamme asioihin näinä haastavina aikoina.”

Kulunut vuosi on vaatinut meiltä paljon. Poikkeusolojen kautta on kuljettu kohti uutta normaalia, jossa yhteiskunnan rattaat pyritään pitämään käynnissä ja kuitenkin etäisyyttä toisiimme pitäen. Olemme oppineet uusia tapoja toimia ja työskennellä myös pelastustoimessa. Samalla yhteiskunnallisen kriisitilanteen pitkittyessä on noussut keskiöön, että meidän tulee huolehtia toinen toisistamme sekä jaksamisestamme. On tärkeää löytää uusia keinoja tukea pelastuslaitosten toimijoiden henkistä kestävyyttä, jotta tämän maratonmatkan loppusuorallakin pelastustoimen palvelut sujuvat mallikkaasti ja toimialan osaamis-pääomaa hyödyntäen.

Toimivan kommunikaation tarve on korostunut monessa vaiheessa. Pelastuslaitosten sisäinen viestintä koettiin sekä tärkeimmäksi että haastavimmaksi osa-alueeksi, kun keväällä sukelsimme vauhdilla kriisin ensimmäiseen aaltoon. Kommunikaatio ja sen haasteet sekä eri toimijoiden kyky tehdä kompromisseja ovat olleet merkittävässä roolissa, kun olemme etsineet yhteisiä kantoja ja koonneet näkemyksiämme sote-maku-lainsäädäntöön ja sen osana pelastustoimen järjestämisalakiluonnokseen.

Maailmaan mahtuu mielipiteitä - jyrkkiäkin - mutta ainoastaan avoimella ja toimivalla kommunikaatiolla voimme luoda aitoa yhteistyötä sekä vaikuttaa toimialamme asioihin näinä haastavina aikoina. Eri toimijoiden välinen vuorovaikutuksen puute ja kyvyttömyys taikka haluttomuus kommunikoida avoimesti on pahimmillaan tie pelastustoimen itenäisen aseman menetykseen, arvostuksen liukenemiseen sekä kansallisen, alueellisen ja paikallisen turvallisuustyön heikentymiseen.

Yhteistyön parantaminen kaikilla tekemisen tasoilla ja ihan kaikkien toimi-

joiden välillä on avain parempaan tulevaisuuteen. On jätettävä vähemmälle huomiolle omat näkemykset ja nyt nähtävillä oleva oman näkökulman ajaminen ja ryhdyttävä työhön, jossa otetaan huomioon niin erilaiset toimintaympäristöt kuin tärkeimpänä asiakkaiden tarpeet. Palvelut, joita yhteiskunnalle ja kulloisellekin asiakkaalle tuotamme, tulee olla keskiössä ja näiden ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi meidän tulee toimia oikeasti yhdessä. Asiakaslähtöinen ja aidosti vaikuttava pelastustoimi ei synny erilaisissa kuppikunnissa eikä metelöimällä toimialan sisällä. Pelastustoimi on niin pieni toimiala, että ellemme souda yhdessä ja suurin piirtein samassa tahdissa samaan suuntaan ei veneemme juurikaan etene ja soutajat väsähtävät ennen aikojaan.

Sanonnan mukaan paras on hyvän vihollinen. Pelastustoimessa on pitkään eletty kehittämishankkeiden ja varsinkin erilaisten selvitysten aikaa. Ei ole näköpiirissä, että saisimme tuumailulla yksiselitteisen selvät sävelet tulevaisuuteen, vaan joudumme sietämään epävarmuutta ja etenemään parhaan ymmärryksen mukaan. Toisen sanonnan mukaan huonokin päätös on parempi kuin ei päätöstä ollenkaan. Elämme jälleen - historiallista maakuntauudistuksen aikaa, nyt pitää keskittyä ja paneutua tähän eli tarttua konkreettisesti tämän päivän haasteisiin ja toimiin.

Edellisen pääkirjoituksen jälkeen ajattelin, että jatkossa pitää kiinnittää huomio muihin pelastustoimen vahvuuksiin, heikkouksiin, uhkiin ja mahdollisuuksiin, mutta tuska ja harmitus yhteistyön ja yhteisen tekemisen puutteesta on niin vahva, etten voinut olla jatkamatta asian käsittelyä. Toivottavasti pelastustoimen keskeiset toimijat löytävät toisensa, lyöttäytyvät yhteen ja rakentavat yhdessä maailman parasta, suomalaista pelastustoimea.

5

6-7

12

Kuvat: Mostphotos

SISÄLTÖ

- 2 Pääkirjoitus
- 4 Pelastustoimen kehittämispäällikkö
- 5 Pelastustoimintapalvelut
- 6 Turvallisuuspalvelut
- 8 Yhteiset työryhmät
- 10 På svenska
- 11 Kalenteri
- 12 Hankkeet

Pelastuslaitosten kumppanuusverkosto
Feeniks Uutiskirje
Toinen linja 14, 00530 Helsinki
Puh. +358 9 771 2624.

Toimittanut
Terhi Virtanen

Kannen kuva: Mostphotos

terhi.virtanen@kuntaliitto.fi
www.pelastuslaitokset.fi

Pelastustoimi 2023

Vesa-Pekka Tervo
Pelastustoimen
kehittämispäällikkö
Kuntaliitto

Mielenkiintoiset ajat! Jos istuvan hallituksen suunnitteleman sote-maakuntaudistuksen läpimenoa ei kampa ilmeinen ongelma itsehallinnollisen luonteen toteutumisessa taikka vaikeat haasteet rahoituksen riittävydessä ja rahanjaon periaatteissa, kulkeutuvat nykyiset pelastuslaitokset paitsi maakuntaorganisaatioon myös samalla oven avauksella sisäministeriön kainaloon. Mahdollisuuksia ja uhkia sisältävät kaikki tulevaisuuden kehitysskenaariot yhtä paljon ja kukin pelastusalan toimija hahmottaa asiaa omista lähtökohdistaan ja omalla työkalupakillaan. Tosiasioista on vaikea riidellä, mutta mielipiteistä saadaan aina syntymään värikästä erimielisyyttä. Miten tylsää olisikaan, jos jokainen puhuisi aina totta.

Lakipaketissa ei oteta kantaa siihen, kuinka ja millaisessa organisaatiossa pelastustoimen palvelut jatkossa tuotettaisiin. Tässä mielessä ajatusleikkiä pelastustoimesta vuonna 2023 voi viedä pidemmälle keskittyen arvioimaan sisäministeriön ja pelastustoimen palvelutuotannon keskinäistä suhdetta. Tätä pelastustoimen järjestämislakiluonnoksessa on seikkaperäisesti määritetty. Vastuun ja vallan jako näyttäisi esityksen perusteella menevän kovasti uusiksi. Jos-sain asioissa pitäisi osata varoa sitä mitä pyytää, sillä valtaa seuraa aina sitä suurempi vastuu.

Pelastuslaitoksissa on jo vuosia puhuttu siitä, kuinka toimialalla huomiota kiinnitetään liiaksi rakenteisiin palvelujen kehittämisen kustannuksella. Lakipaketti jatkaa tätä perinnettä komeasti. Pelastustoimen palvelujen kehittämiseen liittyviä tavoitteita tai esityksen vaikutuksia palvelujen saatavuuteen, saavutettavuuteen ja yhdenvertaisuuteen ei luonnoksessa esitellä. Noinkohan näemme tulevaisuudessa tilanteen, jossa aluehallintovirasto antaa päätöksen uhkasakon asettamisesta sote-maakunnalle, joka valtion rahoituksen vähentyessä ei ole kyennyt turvaamaan riskiperusteisen palvelutasopäätöksen lupaamaa palvelutasoa. Näinkö käy, että vasta siinä tilanteessa veronmaksaja saa puolustajansa, sillä lain valmistelun aikana ei pelastustoimen yhteiskunnallisen vaikuttavuuden parantaminen tunnu juurikaan kiinnostavan. Asiakas on aivan liian hiljaa.

”Tosiasioista on vaikea riidellä, mutta mielipiteistä saadaan aina syntymään värikästä erimielisyyttä. Miten tylsää olisikaan, jos jokainen puhuisi aina totta.”

Pelastustoiminnan palvelualueen ajankohtaiset

Pelastustoiminnan palvelualueen toiminta on ollut niin sanotusti normaalia; palvelualueelle osoitettuja pyyntöjä asioiden käsittelyyn, asiantuntijoiden nimeämiseen sekä lausuntoihin on tullut ja mennyt, osa varsin lyhyellä reagointiajalla. Edellä mainitut ovat tulleet hoidetuksi tavalla tai toisella, mitään ei ole jätetty tietoisesti käsittelemättä.

Pelastustoiminnan palvelualue siirsi koronasta johtuen keväälle suunnitellun kokouksen syyskuulle, johon päivään sitten mr Murphy osoitti syysmyrsky Ailan. Ei ole tänä vuonna ollut lotto-onnea kokouspäivien arvonnassa. Kokous kuitenkin pidettiin hyvällä osanottajamäärällä ja asioita saatiin käsiteltyä varsin kattavasti olosuhteen huomioiden.

Pelastustoiminnan palvelualueen kärkihankkeista Sopimuspalokuntatoiminnan kehittäminen päättyy tänä vuonna, pelastuspäällikkö Juha Tiitinen toimi vas-

tuushenkilönä kyseisessä kärkihankkeessa. Juhalle kiitokset.

Muut kärkihankkeet: Hätäkeskustoittoiminnan ja Erican toimivuus, Osaamisen kehittämishankkeen jalkauttaminen ja jatko, Öljyntorjunnan rakennemuutos ja vakiinnuttaminen sekä aluskemikaalivahingot, Kansallisen avun antaminen ja vastaanottaminen, ovat vielä prosessissa ja etenevät jatkossakin, joko edelleen kärkihankkeina, tai muutoin tärkeinä hankkeina.

Loppuvuoden aikana selviää, ketkä jatkavat pelastustoiminnan palvelualueen vetäjinä, kapulanvaihto on kuitenkin edessä. Väistyvänä sihteerinä kiitän kollegoitani, sekä kaikkia muitakin, ymmärryksestä, joustavuudesta sekä vilpittömyydestä asioiden käsittelyssä ja viestittelyissä.

Veli-Pekka Niemikallio
Päijät-Hämeen pelastuslaitos
Pelastustoiminnan palvelualueen sihtööri

.....
"Mitä vannottiin, se pidetty on,
yli päämme kun löi tulilaine;
ja rinnalla tunteimme tuomion
muu kunnia meille on arvoton,
katinkultaa kiitos ja maine."

-Yrjö Jylhä

TURVALLISUUSPALVELUT

Ken vaivojansa vaikertaa, on vaivojensa vanki

Kun pelastustoimi oli saatu 2000-luvun alkupuolella alueelliseksi, käännettiin katseita moniin valtakunnallisiin kehitystarpeisiin. Yksi iso kokonaisuus oli palotarkastustyö, johon monien katseet kiinnittyivät. Tärkeälle työlle haluttiin vaikuttavuutta ja monimuotoisuutta lisää. Pelastuslain uudistaminen vuonna 2011 mahdollisti

toimintojen tarkastelua ja laittoi vauhtia kehittämiseen. Turvallisuuspalveluissa ei jääty ihmettelemään tätä mahdollisuutta. Kahvin, turkulaisten kampaviinereiden ja fläppitaulujen avustuksella saatiin aikaiseksi mm. valvontasuunnitelmaohjeistusta, ensimmäisiä askeleita kohti riskiperusteista valvontaa, muuttuvia valvontavälejä sekä pitkävartistia kolehteja maksujen perimiseen.

TURVALLISUUSPALVELUT

Pelastuslain uudistamista selvitellään taas, ja kuinka ollakaan, valvontatyö ottaa merkittäviä kehitysoikkoja edelleen. Tuntuu, että pituushyppy on vaihtunut kolmiloikkaan. Pelkästään tämän koronan sävyttämän vuoden aikana on saatu päätökseen useita merkittäviä kehityskokonaisuuksia, jotka tulevat muuttamaan pelastustoimen valvontatyötä laadukkaammaksi ja yhdenmukaisemmaksi asiakasta unohtamatta.

PELASTUSTOIMEN ARVIOIVA VALVONTAMENETELMÄ (ARVI)

Turvallisuuspalvelut päätti 1.4.2020 kokouksessa pelastustoimen arvioiva valvontamenetelmä -hankkeen tuloksista sekä tarvittavista jatkotoimenpiteistä. Varsinainen PSR-rahoitteinen hanke päättyi kesäkuussa 2020. Arvin avulla halutaan yhdenmukaistaa valvontatoimintaa, kerätä tietoa sen riskiperusteiseen suunnitteluun sekä tukea asiakkaiden turvallisuusosaamista ja omatoimista turvallisuuden kehittämistä. Arvin käyttöönotto on täysin riippuvainen OE-sovelluksesta, koska nykyiset järjestelmät eivät mahdollista arviointitietojen kirjaamista ja raportointia. Myös jatkotoimenpiteiden osalta jouduttiin tekemään kompromissiratkaisuja, koska OE-sovelluksen sisällöstä ja aikataulusta ei ole tietoa.

SÄHKÖISET LOMAKKEET

Pelastustoimelle avataan syksyn 2020 aikana yhteiset valtakunnalliset verkkosivut (pelastustoimi.fi), joka on asiakaspalvelun ja yhdenmukaisuuden kannalta erittäin hyvä asia. Turvallisuuspalvelut päätti 16.6.2020 kokouksessa ottaa käyttöön ensimmäisessä vaiheessa seuraavat yhteiset sähköiset lomakkeet:

- Ilmoitus ilmeisestä palovaarasta tai muusta onnettomuusriskistä
- Pienen yleisötilaisuuden pelastussuunnitelman mallipohja
- Ilmoituslomake ilotulitteiden käytöstä
- Ilmoituslomake tuliesityksestä
- Ilmoituslomake tehosteiden käytöstä
- Ensiapusuunnitelma
- Tilapäismajoitusilmoitus
- Ilmoitus vaarallisten kemikaalien vähäisestä käsittelystä ja varastoinnista
- Ilotulitteiden varastointi kaupan yhteydessä -ilmoitus

- Kulutus-, kokonpoltto- tai avotulentekoilmoitus

Turvallisuuspalvelut suosittelee, että käyttöönoton jälkeen pelastuslaitokset eivät käytä omia versioitaan näistä lomakkeista. Sähköiset lomakkeet tulevat olemaan ns. rakenteellisessa muodossa ja niiden tiedot tulevat pelastuslaitoksille etukäteen sovittuihin sähköpostiosoitteisiin joko tekstimuodossa tai PDF-muodossa.

VALVONTAPROSESSI

Turvallisuuspalveluiden kokouksessa 16.9.2020 päätettiin yhteisesti ottaa käyttöön valvonnan asiantuntijaverkoston tekemä päätösesitys valvontaprosessista. Keskeisin tekijä laaditussa prosessissa on se, että pelastustoimen käytännöt vastaisivat hallintolain edellyttämää hyvää hallintotapaa. Tällä varmistetaan asiakkaan oikeusturva sekä se, että hän saa tasapuolisen ja yhdenvertaisen kohtelun. Voidaan olettaa vahvasti myös sitä, että laadittu valvontaprosessi lisää valvonnan vaikuttavuutta, kun ns. jälkivalvonta on leivottu osaksi koko valvonnan kokonaisuutta. Sovittiin, että yhtenäinen valvontaprosessi otetaan pelastuslaitoksissa käyttöön viimeistään vuoden 2022 alusta.

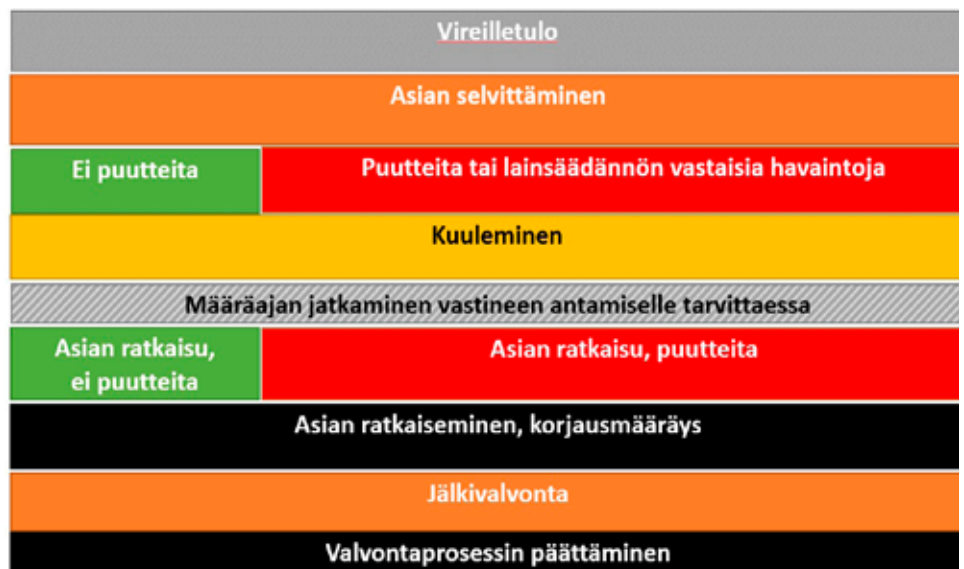
Vuoden 2020 pidetyn yhdeksän (9) kokouspäivän aikana Turpassa on käsitelty useita asioita, joista edellä mainitut kolme päätöstä tulevat muuttamaan valvontatoimintaa merkittäväällä tavalla tulevana/tulevina vuosina. Ja lisää yhteisiä

päätöksiä on tulossa. Yhtenä esimerkkinä mm. onnettomuuksien ehkäisyn henkilöstön osaamisvaatimukset, joka onkin sitten aika pitkä lista.

Viimeistään nyt on siis syytä tiedostaa se, että nykyinen valvontatyö on ihan jotakin muuta kuin menneinä vuosina ammattiopetuksessa tai palotarkastuksen peruskursseilla on opittu. Seuraavaksi vaaditaan useita tunteja koulutusta ja perehdytystä, että toimintamallit muuttuvat Turpan päätöksistä pelastuslaitoksissa käytännöksi. On siis alkamassa muutosprosessin haastavin vaihe. Onneksi yhteistyö on ollut jo valmisteluvaiheessa tiivistä Pelastusopiston onnettomuuksien ehkäisyn opetustiimin kanssa! Tämä on molempien yhteinen etu. Yhteiset toimintamallit on viety jo opiston ammattiopetukseen, joten kentälle saadaan valmiiksi uusiin toimintamalleihin perehtyneitä työntekijöitä. Erästä opiskelukaveriani, nykyisin Pelastusopistolla vahvasti vaikuttavaa arvostamaani alan ammattilaista lainatakseni: Näin se yhteispeli toimii!

Tomi Pursiainen
Itä-Uudenmaan pelastuslaitos
Turvallisuuspalveluiden sihteeri

PS. Pelastustoimen digiloikkaa odotellessa pitänee kirjoittaa kirje joulupukille ihan perinteisin menetelmin, jossa rohkenen esittää edes yhden toiveen: Onnettomuuksien ehkäisyn valvontasovellusta me niin monet täällä kentällä kaivataan, toisit meille edes sen!

KUMPPANUUSVERKOSTON Yhteiset työryhmät

Terhi Virtanen
Pelastuslaitosten
kumppanuusverkoston koordinaattori
Kuntaliitto

VIESTINTÄVERKOSTO
AVAA SOLMUJA JA
VAIKUTTAA YHDESSÄ

.....

“Korona-aika on koettu hyväksi harjoitukseksi niin johtamisen kuin viestinnänkin osalta ja kriisin aikana on tehty sujuvaa yhteistyötä eri toimijoiden välillä. Jo valmiiksi toimivat yhteistyörakenteet ovat olleet hyvä perusta.”

PELASTUSLAITOSTEN VIESTINTÄVERKOSTO

Pelastuslaitosten viestintäverkosto on koronakriisistä huolimatta edennyt kohti vuoden alussa asetettuja tavoitteita. Konkreettisina tuotoksina ovat syntyneet Pelastuslaitosten kumppanuusverkoston yhteinen viestintästrategia, viestintä- ja vaikuttamissuunnitelman pohja sekä uudet toimivat verkkosivut, jotka löytyvät tutusta pelastuslaitokset.fi osoitteesta.

Viestintäverkoston tunnistamia pidemmän aikavälin tavoitteita sekä muita konkreettisia toimialan yhteisiä viestinnän asioita edistetään aktiivisesti syksyllä käynnistyneessä Pelastusopiston ”Strategisella viestinnällä vaikuttavuutta pelastustoimeen” -hankkeessa. Käynnistynyt uusi hanke tukee suoraan myös viestintäverkoston tavoitteita pelastustoimen viestinnän kyvykkyyden sekä toimialan näkyvyyden lisäämisessä. Hanke tuottaa erilaisten aineistojen lisäksi myös yhteisiä mittareita pelastustoimen viestinnän arvioinnin tueksi.

Pelastuslaitosten viestinnän verkosto kokoontui syyskuussa ja kokouksessa koottiin yhteen näkemyksiä korona-ajan vaikutuksista pelastuslaitosten viestintään, jaettiin kokemuksia hyväksi havaituista toimintamalleista sekä pohdittiin tulevia haasteita tässä maratoniksi pitkittyneessä yhteiskunnan kriisissä. Eräs viestintäverkoston kokouksessa esiin noussut huoli liittyi siihen, miten yhteiskunnallisen kriisitilanteen pitkittyessä pelastuslaitokset kykenisivät huolehtimaan kriisin aikana perustehtävien ohella myös pelastuslaitosten työntekijöiden henkisestä kestävydestä, jotta se ei alkaisi pitkässä juoksussa muodostua uhaksi toiminnan jatkuvuudelle.

Viestintäverkoston kokouksessa keskusteltiin myös siitä, miten yhteistyö on kuluneena vuonna sujunut eri yhteistyötahojen ja sidoryhmien kanssa. Yhteisesti todettiin, että esim. alueellisesti jo olemassa olevat turvallisuuden ja viestinnän yhteistyörakenteet ovat olleet tärkeä perusta sujuvalle toiminnalle sekä yhteisesti jaetun tilannekuvan muodostamiselle.

Myös haasteita on yhteistyössä ollut ja edelleen tulee jatkaa eri toimijoiden roolien selkeyttämistä toimialan viestinnän kokonaisuudessa. Konkreettisenä esimerkkinä tunnistetuista yhteistyön haasteista nostettiin esiin SM:n koordinoima pelastustoimi.fi -verkkosivuhanke, josta pelastuslaitosten viestinnän asiantuntijat eivät koe saaneensa riittävästi tai ajantasaista tietoa, jotta yhteisten uudistuvien sivujen alle uskallettaisiin lähteä siirtymään. Yhteinen verkkosivuhanke nähdään tärkeänä mutta ilman osallistumisen mahdollisuutta tai riittävästi tietoa verkkosivumuutos nähdään yhä liian suurena viestinnällisenä riskinä.

Kuluneen vuoden haasteissa eräs tärkeä oppi on ollut se, että erilaisten yhteiskunnan kriisi- ja häiriötilanteiden aikana tulee tarkkaan miettiä, millainen viestintä tuottaa aidosti lisäarvoa pelastustoimen palveluiden näkökulmasta ja mihin viestinnän resursseja kohdennetaan. Tärkein viestinnän osa-alue kriisin aikana on ollut pelastuslaitosten sisäinen viestintä, jotta poikkeusolojen aikaiset toiminnan muutokset on kyetty organisaatiossa toteuttaa ja henkilöstön altistukset minimoimaan. Toisaalta koronakriisin aikana taas asiakkaille ja kuntalaisille on ollut erityisen tärkeää lähinnä se, että pelastuslaitosten tuottamat palvelut ovat saatavilla kriisistä huolimatta. Turvallisuuden tunteen kannalta tärkein viestinnällinen sisältö on ollut se, että apua saa, kun sitä tarvitsee poikkeavasta tilanteesta huolimatta.

PELASTUSLAITOSTEN TKI -VERKOSTO

Pelastuslaitosten tutkimus- ja kehittämisverkoston sihteeristö kokoontui syyskuussa Kuntatalolla ja kokosi näkemyksiään tietojohdamisen kokonaisuuden edistämisestä pelastuslaitoksilla. Sihteeristö päätti valmistella loppuvuoden kuluessa selkeät askelmerkit eteenpäin sekä pelastuslaitosten tietojohdamisen tiekartaksi että laatia pohjaesityksen pelastustoimen omavalvontamallin tuen varmistamiseksi pelastuslaitoksille.

Valmistelevalle sihteeristö kokoontuu seuraavan kerran 29.10.2020 ja tavoitteena on, että viimeistään marraskuun lopussa olisi valmiina esitys pelastuslaitoksille käytännön toimista omavalvonnan toteutuksen tueksi. Varsinainen PelaTKI verkosto kokoontuu seuraavan kerran joulukuussa omavalvontaseminaariin 1.12.2020 klo 10.00-15.00 ja päivän sisällössä pyritään huomioimaan kootut tukitarpeet sekä esimerkiksi pelastustoimen mittariston koulutusosuus.

PELASTUSLAITOSTEN VARAUTUMISEN VERKOSTO

Myös Pelastustoimen varautumisen verkosto on koonnut kuluneen kevään ja kesän aikana tilannekuvaa siitä, mitä koronakriisin aikana varautumisesta, riskeistä ja riskienhallinnasta on pelastuslaitoksilla opittu sekä kokemuksia siitä, millaisia onnistumisia, epäselvyyksiä tai puutteita on havaittu.

Varautumisen verkosto kokoontui syyskuussa ja hyväksyi kokouksessaan kahden valmistelutyöryhmän tähän astiset tuotokset. Varautumisen verkosto päätti, että valmistellut asiakirjaluonnokset jaetaan lausunnonle pelastuslaitoksille sekä palvelualueille. Lausunnonle on jo jaettu suositusluonnos ”Polttoaineen saannin varmistaminen ja mitoituspäperiaatteet pelastustoimessa”. Tähän liittyen lausunnot on pyydetty toimittamaan viimeistään 23.10.2020 mennessä. Samaan aiheeseen liittyvä Huoltovarmuuskeskuksen kansallisen selvityksen toteutus on viivästynyt johdettua COVID-19 tilanteesta.

Toinen kokouksessa hyväksytty valmistelu Pelastustoiminnan poikkeusolojen toimivaltuuksien käyttö” -ohjeluonnos tulee lausunnoille lähiaikoina ja tavoitteena on saada ohje pelastuslaitosten käyttöön vuoden 2020 joulukuuhun mennessä.

Lisäksi varautumisen verkoston kokous päätti toteuttaa ensi vuonna tarkemman tilastollisen selvityksen koronan vaikutuksista pelastustoimen tehtäviin.

PÅ SVENSKA

Betydelsen av räddningsverkens partnerskapsnätverk?

Bästa läsare! Tänkte här med några ord på svenska fundera på betydelsen av vårt gemensamma nätverk. Enligt vår gemensamma strategi för åren 2019 till 2021, är vår vision att stärka räddningsverkens möjlighet att påverka samhälleligt genom partnerskapsnätverket.

Vår verksamhet började, som vi vet, redan 2008. Sedan dess har verksamheten blivit mera professionell, vilket har lett till att räddningsverken med gemensamma krafter har kunnat samordna sin verksamhet där det enligt de lokala förhållandena har varit möjligt. Att göra saker tillsammans betyder ju i klarspråk att inte alla behöver göra samma saker 22 gånger. En satsning på en personresurs i en arbetsgrupp betyder ju att räddningsverket får ut så mycket mera än den resursen man tilldelat arbetet.

Glädjande är även det, att de flesta av våra samarbetspartners också har insett mervärdet av att samarbeta med nätverket.

I den nya vårdreformens motiveringar kan man läsa att det inte har gjorts tillräckligt mycket samarbete inom vår sektor, och att det därför behövs en vårdreform och ett starkt centralstyre. För egen del har jag verkligen ifrågasatt detta påstående, och undrar över vad detta påstående baserar sig på? Det stämmer säkert att allt inte görs exakt lika i hela landet,

men vår verksamhet baserar ju sig på servicenivåbeslut som kommunerna haft möjlighet att påverka, och är granskade av Regionförvaltningsverket.

Vårdreformen, om den denna gång går till verkställighet, kommer att kräva ett mycket förberedande arbete. Trots att det enligt planerna skall skötas toppstyrt, anser jag att vårt nätverk har mycket att ge genom att i beredningsprocessen utveckla arbetsmetoder som baserar sig på det professionella kunnande som våra experter på fältet har varit med om att utveckla.

Ha en skön höst och håll er friska!

Peter Johansson
Räddningsdirektör
Räddningverket i Östra Nyland

.....

“Glädjande är även det, att de flesta av våra samarbetspartners också har insett mervärdet av att samarbeta med nätverket.”

KALENTERI

2020

AJANKOHTAISIA PELASTUSTOIMEN TAPAHTUMIA

11.-12.11.2020

Pelastustoimen ajankohtaispäivät
PERUTTU

.....

PELASTUSLAITOSTEN KUMPPANUUSVERKOSTON TAPAHTUMIA

20.10.2020

Turvallisuuspalveluiden kokous
Etäkokous

9.-10.11.2020

Palvelualueiden kokoukset &
yhteinen osuus (Teams / eTuve)

10.11.2020

Pelastusjohtajien kokous
Etäkokous

1.12.2020

Pelastuslaitosten TKI verkoston
etäkokous (Teams)

7.12.2020

Pelastuslaitosten viestintäverkoston
kokous (Teams)

9.-10.12.2020

Pelastusjohtajien kokous

11.12.2020

PVT Pelastuslaitosten varautumisen
työryhmän kokous (eTuve)

Toistaiseksi kaikki

kumppanuusverkoston tapahtumat
järjestetään etäyhteyksin!

HANKKEET

Pelastuslaitosten kumppanuusverkosto hankeyhteistyön ytimessä

Hankkeet ovat Pelastuslaitosten kumppanuusverkoston ydintoimintaa. Monialainen hankeyhteistyö eri yhteistyötahojen kanssa tukee verkostomaista yhdessä tekemistä sekä tarjoaa aina uudenlaisia mahdollisuuksia osallistua toimialan kehittämiseen. Pelastuslaitosten kumppanuusverkosto esittelee tällä palstalla nostoina muutamia ajankohtaisia toimialalla käynnissä olevia hankkeita, hankeyhteistyötä sekä hankkeiden onnistuneita tuotoksia.

Pelastusopisto: Viestinnällä vaikuttavuutta pelastustoimeen (ViVaPe)

Strategisella viestinnällä vaikuttavuutta pelastustoimeen -hanke on käynnistynyt KickOff tilaisuudella 2.10.2020.

Hankkeen tavoitteena on pelastustoimen viestinnän ja sen vaikuttavuuden yleinen kehittäminen. Tavoiteltuja vaikutuksia pidemmällä aikavälillä ovat:

1. Yhteiskunnallisen näkyvyyden ja vaikuttavuuden lisääminen, profiloinnin ja vetovoimaisuuden lisääminen, sopimuspalokuntatoiminnan tukeminen;
2. Alan sisäisen ja ulkoisen verkostoyhteistyön tukeminen
3. Alan koulutuksen kehittäminen viestinnän näkökulmasta

Lisäksi konkreettisiin tuotoksiin keskittyvät tavoitteet, joista toimialle saadaan tulokset jo hankkeen aikana:

- Lisävalmiuksien antaminen viestinnän suunnitteluun, toteutukseen, arviointiin ja kehittämiseen alan toimijoille
- Alan viestinnän arvioinnin yhdenmukaistaminen

Ajantasaista tietoa hankkeen sivustolla: <http://bit.ly/vivape>

Lisätietoja:

Tutkija, projektipäällikkö Aino Harinen
aino.harinen@pelastusopisto.fi

SPPL: MentalFireFit toteuttaa toisen post-traumatyöpajan

Pelastusalan post-traumatyöpaja järjestetään 1.-3.12.2020. Post-traumatyöpajan tarkoitus on lievittää henkisesti kuormittavien työtehtävien ja kumulatiivisen stressin vaikutuksia.

Suomessa poliisilla työpajat ovat olleet käytössä jo vuodesta 2010. Malli on todettu niin toimivaksi, että esimiehet lähettävät sinne osallistujia suoraan ns. koviin työtehtävien jälkeen. Sinne myös haetaan itse, koska palaute on yli kolmeltasadalta työpajassa olleelta poliisilta ollut niin erinomaista. Poliisihallitus

tukee työpajamallia ja se järjestetään vähintään kahdesti vuodessa.

Pelastusalan post-traumatyöpaja pilotointiin viime vuonna. Sen tieteellinen tutkimus kertoi hyvin positiivisista tuloksista työssä jaksamisen ja kokonaisvaltaisen elämänlaadun parantumisessa. Vaikeita asioita voidaan käsitellä vahvan luottamuksen ja vertaistuellisuuden kautta. Kokeneiden psykoterapeuttien kanssa pääsee käsittelemään henkilökohtaisesti asioita ja kuormituksen käsittelyyn saa työkaluja työ- ja siivielämään.

Vaikeinta on ollut hakea itse työpajaan, sillä ensilinjan auttajat usein pohtia muita ennen itseään. Omasta hyvinvoinnista ja jaksamisesta kannattaa todella pitää huolta ja post-traumatyöpajat ovat juuri sitä varten.

Toivon johdolta ja esimiestasolta ymmärrystä henkisesti kuormittavien tilanteiden vaikutuksiin. Post-traumatyöpaja on yksi loistava vaihtoehto niiden käsittelyyn. Sinne voi hakea itse tai suositella kollegoille ja muille työntekijöille.

Haku: https://www.sppl.fi/koulutukset/koulutushaku/pelastusalan_post-traumatyopaja_2020.862.html

Lisätietoja:

Projektipäällikkö Saku Sutelainen
saku.sutelainen@sppl.fi

Traficom & XAMK: Kohti turvallisempaa hälytysajoa II

Kohti turvallisempaa hälytysajoa II: Ensihoitoyksikön turvallisuuskriittinen miehistöyhteistyö -hanke on Liikenne- ja viestintäviraston (Traficom) sekä Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun (Xamk) rahoittama tutkimus- ja kehittämishanke. Käynnistynyt hanke on jatkoa Traficom rahoittamalle Kohti turvallisempaa hälytysajoa: riskit tiedoksi ja turvallisuus käytännöksi -hankkeelle. Ensimmäinen hanke on tuottanut paljon uutta valtakunnallisesti kattavaa tietoa hälytysajon turvallisuuden nykytilasta, kehittämistarpeista ja alustavaa tietoa ensihoitoyksikön miehistöyhteistyöstä.

Hankkeen tavoitteena on lisätä hälytysajon turvallisuutta valtakunnallisesti. Hankkeen sisällöt ovat:

1. Hälytysajon turvallisuuden tarkistusprotokollan kehittäminen (kohteeseen meno ja potilas kyydissä)
2. Ensihoitoyksikön miehistöyhteistyön komentokielen kehittäminen
3. Tutkitaan, mitä asioita turvallisen hälytysajon miehistöyhteistyöstä tulisi ohjeistaa valtakunnallisella tasolla

Tarkemman kuvauksen hankkeen toteutuksesta löydät hankesivuilta: <https://www.xamk.fi/tutkimus-ja-kehitys/kohti-turvallisempaa-halytysajoa-ii-ensihoitoyksikon-turvallisuuskriittinen-miehistoyhteistyo/>

Lisätietoja:
Projektipäällikkö Antti Jakonen
antti.jakonen@xamk.fi

Työterveyslaitos: Uusi menetelmä auttaa pelastaja palautumaan

Työterveyslaitoksen tuoreessa tutkimuksessa selvitettiin uuden, yksinkertaisen ja helppokäyttöisen menetelmän vaikuttavuutta pelastajan fyysisen palautumisen tehostamiseksi työn jälkeen. Huippu-urheilusta tutulla, kustannustehokkaalla sumusuihkumenetelmällä on

mahdollista sekä parantaa palomiesten työturvallisuutta että ehkäistä tuki- ja liikuntaelinvaijoja.

Kuntien eläkevakuutuksen tilastojen mukaan vuosina 2000-2015 eläköityneistä palomiehistä 40 % jäi työkyvyttömyyseläkkeelle. Ennenaikaisen eläköitymisen syyt löytyvät pääasiassa tuki- ja liikuntaelinsairauksista.

Työterveyslaitos on tutkinut pelastajan palautumista raskaasta työstä laajassa tutkimuskokonaisuudessa yli kymmenen vuoden ajan. Kyseisissä tutkimuksissa on selvinnyt, että pelastajan lihaksisto ei ehdi palautua täysin seuraavaan työvuoroon mennessä. Raskaasta työstä palautuminen voi kestää yli 28 tuntia. Aiemmissä tutkimuksissa on myös havaittu, että lihaksiston paikallista palautumista voidaan nopeuttaa erilaisilla palautumismenetelmillä.

Tutkimuksen tulokset osoittavat, että molemmat sumusuihkualtistukset nopeuttavat palautumista. Tutkimuksen perusteella voidaan suositella molempia sumusuihkualtistuksia käytettäväksi jokapäiväisten rutiinien yhteydessä sekä työpaikalla että vapaa-aikana edistämään palautumista ja työhyvinvointia.

Lyhyt esittelyvideo kylmähoidosta:
<https://vimeo.com/147433042>

Työterveyslaitoksen tutkimusraportti luettavissa Julkariissa:
<https://www.julkari.fi/bitstream/hand->

[le/10024/140060/TTL_978-952-261-919-8.pdf?sequence=1&isAllowed=y](https://www.ttl.fi/10024/140060/TTL_978-952-261-919-8.pdf?sequence=1&isAllowed=y)

Lisätietoja:
Erikoistutkija Satu Mänttari
satu.manttari@ttl.fi

Sisäministeriö: Pelastustoimen suorituskykyhanke

Suorituskykyhankkeen tavoitteena on selvittää, miten pelastustoimen ja siviilivalmiuden suorituskyky ja palvelut vastaavat toimintaympäristöä, riskejä ja asiakastarpeita kansallisesti ja alueellisesti. Hankkeella pyritään luomaan yhdenmukaisia toimintatapoja, joilla voidaan vastata toimintaympäristön ja riskien muutoksiin..

Hanke jakautuu yhdeksään työpakettiin. Hankekokonaisuus on osa pelastustoimen hallintouudistuksen toteutusta ja sen toimikausi päättyy 31.12.2021. Hankkeen [uutiskirje](#) on tilattavissa osoitteessa:

<https://intermin.fi/ajankohtaista/uutiskirjeet>

Lisätietoja:
Erytisasiantuntija Teija Mankkinen
teija.mankkinen@intermin.fi

Tekoälyn käyttö pelastustoimessa - Tulevaisuuden suunta?

Tekoälyä ja ennakoivaa analytiikkaa on jo pitkään hyödynnetty monilla sovellusalueilla, kuten teollisuudessa huoltotarpeiden ennakoinnissa, terveydenhuollossa hoitosuosituksen tekemisessä ja liikemaailmassa markkinoinnin kohdentamisessa. Tekoäly on käytännössä yhdistelmä monimutkaisia algoritmeja, jotka pystyvät hyödyntämään isoa määrää tietoa, ratkomaan ongelmia ja tekemään älyllisiä johtopäätöksiä. Sitä hyödyntämällä voidaan esimerkiksi rakentaa laskennallisia työkaluja, joilla pystytään ennakoimaan tulevaa ja sitä kautta tukemaan toiminnan suunnittelua ja kohdentamaan resursseja tehokkaammin.

Pelastusalla tekoälyn ja ennakoivan analytiikan käyttö riskianalyysitoiminnassa on uusi, mutta kasvava ilmiö. Ennakoivaa analytiikkaa on viime vuosina maailmalla käytetty esimerkiksi rakennuspalojen ennustamisessa. USA:n Atlantassa on kehitetty avoimena lähdekoodina Firebird niminen työkalu, jota paikalliset pelastuslaitokset käyttävät palotarkastusten priorisoinnin tukena. New Yorkissa vastaavasti käytetään Firecast nimistä ohjelmistoa, joka tuottaa reaaliaikaisesti riskianalyysijä pelastuslaitoksen päivittäisen toiminnan tueksi.

Samankaltaisia menetelmiä on hyödynnetty myös muissa USA:n osavaltioissa, sekä esimerkiksi Australiassa, Etelä-Koreassa ja Britanniassa. Yleisesti mallit ovat pystyneet ennustamaan rakennuspaloja 65–80 % tarkkuudella. Yhdistävänä tekijänä aiemmassa tutkimuksessa on ollut tiedon saatavuuden haastavuus. Malleihin tarvitaan mahdollisimman paljon tietoa tekijöistä, joilla saattaa olla joko suora tai välillinen vaikutus onnettomuuden syntyyn. Tarvitaan siis paljon yksityiskohtaista tietoa onnettomuuksista, rakennuksista sekä sosioekonomista tietoa väestöstä. Kyseisen tiedon kerääminen on useamman eri tahon vastuulla ja sen saaminen on tietosuojasyistä hankalaa ja kallista. Tiedon laadussa ja yhteneväisyydessä voi olla myös haasteita.

Tiedon saamisen haastavuuden vuoksi analyysit ovat monesti kertaluontoisia, mutta New Yorkissa asia on ratkaisu luomalla tietolaari, johon paikalliset tiedonkerääjät ovat päivittävä tietoja sään-

nöllisesti. Firecast ohjelmisto on kytketty tietolaariin ja pystyy sen perusteella tekemään reaaliaikaisia riskianalyysijä.

SPEK tutkii ennakoivan analytiikan mahdollisuuksia riskianalyysitoiminnan kehittämisessä

Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö käynnisti elokuussa ennakoivan analytiikan tutkimushankkeen, jonka tarkoitus on selvittää, miten ennakoivaa analytiikkaa ja tekoälyä voidaan hyödyntää pelastustoimen riskianalyysien kehittämisessä. Hankkeessa pyritään muun muassa selvittämään mitä ennakoivan analytiikan alustoja on jo käytössä ulkomailla ja miten niitä voidaan mahdollisesti soveltaa Suomeen.

Tutkimuksessa kerätään parhaillaan tietoa data-analyysiä varten, jonka perusteella voidaan ennustaa rakennuspaloja Suomessa. Hankkeessa on tällä hetkellä mukana ainakin Helsingin ja Pohjanmaan pelastuslaitokset, joiden toiminta-alueet ovat mallin rakentamisen pilottialueina. Tavoitteena on tuottaa riskianalyysimenetelmiä ja työkaluja, joilla on valtakunnallinen hyöty ja joita pelastuslaitokset voivat soveltaa myös käytännössä. Hanke tukee sisäministeriön Pelastustoimen ja siviilivalmiuden suorituskyky ja suunnitteluperusteet -hankkeen työpakettia 2, jonka tavoitteena on riskimallien ja onnettomuusennusteiden uudistaminen. Hanke toteutetaan Palosuojelurahaston avustuksella ja hanke päättyy näillä näkymin syyskuussa 2021.

SPEK: Liesipalojen syttyminen, vaikutukset ja ehkäisy -hanke

Asuinrakennuspaloissa liesi on hyvin tyypillinen syttymislähde, joka tilastoidaan Prontoon tyyppillisesti joko ruoanlaitosta tai sähkölaitteesta lähteneenä tulipalona. Palokuolemia ruoanvalmistuksesta ja sähkölaitteista aiheutuvista paloista on vuosittain kymmenkunta ja näistä aiheutuvia tulipaloja toista tuhatta. Tyypillistä on se, että lieden valvonta on laiminlyöty. Valvomattomuus voi joh-

tua esimerkiksi unohtuksesta, päihityksestä tai muutoin alentuneesta toimintakyvystä. Kyse saattaa olla myös erehdyksestä, kuten väärän levyn kytkemisestä tai lieden kytketymisestä päälle vahingossa. Jos lieden lähistöllä on palavaa materiaalia, on syttymisvaara ilmeinen.

Keittiössä syttyneen tulipalon seurauksena vapautuu hajoamistuotteita, joilla on negatiivisia vaikutuksia terveyteen. Tulipalon aikaista myrkyllisyyttä on tutkittu, mutta pienten palojen aiheuttamasta pitkäaikaisesta altistekuormasta ei löydy tieteellisiä tutkimustuloksia. Pelastuslaitokset kohtavat jatkuvasti pieniä paloja, ja joutuvat pohtimaan myös saneeraustarvetta ja asumisen terveellisyyttä palon jälkeen. Tarvitaan siis tukea päätöksentekoon siitä, onko asuntoon turvallista jäädä asumaan vaiko ei.

Liesien paloturvallisuudesta, liesipalojen vaikutuksista asumisen terveellisyyteen ja eri tekniikoiden heikkouksista tarvitaan puolueetonta tietoa ja koulutusaineistoa. Tätä varten Aalto-yliopisto, Pelastusopisto, Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö SPEK ja Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukkes ovat yhteistyössä käynnistämässä tutkimushanketta, jonka tavoitteena on tuottaa vertailukelpoista tietoa liesipaloista, niiden ennaltaehkäisystä ja niiden vaikutuksista.

Hankkeen tavoitteena on:

1. Luoda kokonaiskuva liesiturvallisuu-den vaarantavista erehdyksistä ja unohtuksista.
2. Luoda ymmärrys keittotasoihin liittyvistä syttymismekanismeista ja niiden ehkäisystä.
3. Luoda käsitys liesipalojen ja ylikuumentumisten aiheuttamista terveysvaikutuksista.
4. Tuottaa turvallisuusuosituksia sekä video- ja kuvamateriaalia ja tapausesimerkkejä turvalli-suuskoulutusta ja valistusta varten.

Hanke toteutetaan Palosuojelurahaston avustuksella. Hanke on tätä kirjoitettaessa käynnistymässä ja hanke päättyy 31.12.2022.

Lisätietoja:
johtava asiantuntija
Kari Telaranta
kari.telaranta@spek.fi